

KENT KONSEYLERİNİN SORUNLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME: ÇANAKKALE KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Hüseyin ERKUL
Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi,
Gökçeada MYO

Dr. Tan BAYKAL
İstanbul Üniversitesi,
Avrupa Birliği Ana Bilim Dalı

Dr. Hüseyin KARA
İnönü Üniversitesi,
Kamu Yönetimi Ana
Bilim Dalı

Özet

Kent konseyleri, katılımcı demokrasi açısından önemli bir araç olarak, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, dayanışma ve yerel katılım amaçlarını gerçekleştirmelidir. Araştırmanın amacı; kent konseyleri ile ilgili olarak daha önceden yapılmış çalışmalarını incelemek, kent konseylerinin sorunlarını irdelemek, çözüm önerileri getirmek ve Çanakkale Kent Konseyi'nin çalışmalarını anlamak, açıklamak ve betimlemektir.

Anahtar Kelimeler: *Kent Konseyleri, Yerel Yönetimler, Katılım, Demokrasi*

A REVIEW ON THE CITY COUNCILS ISSUES: AN EXAMPLE OF ÇANAKKALE CITY COUNCIL

Abstract

City councils, an important tool for participatory democracy, should accomplish goals of protecting city rights and laws, sustainable development, solidarity and local participation. The purpose of this article is to review previous publications related to city councils and examine issues they face, make suggestions for solutions, understand, explain, and depict the endeavors of the Çanakkale City Council.

Key Words: *City Councils, Local Governments, Participation, Democracy*

Giriş

Birleşmiş Milletler tarafından Rio de Janeiro'da düzenlenen 1992 "Yeryüzü Zirvesi" olarak adlandırılan "Çevre ve Kalkınma Konferansı"nda imzalanan "Gündem 21" eylem programında yer alan "sürdürülebilir kalkınma" süreç olarak yaşama geçirilmiştir. Yine Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen 1996 İstanbul Habitat II "İnsan Yerleşimleri Konferansı-Kent Zirvesi" sonucunda yerel yönetimlerde katılımcı demokrasiyi geliştirme amacıyla Yerel Gündem 21 Meclisleri kurulmuştur. Bu meclisler kent konseylerinin alt yapısını oluşturmuştur. Kent konseyleri 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte hukuki nitelik kazanmıştır. 2006 yılında çıkarılan Kent Konseyleri Yönetmeliği 2009 yılında değişikliğe uğramıştır.

Kent konseyleri, katılımcı demokrasi açısından önemli bir araç olmakla birlikte; toplumdaki demokrasi anlayışındaki farklılıklar, mevzuattaki yetersizlikler, kent konseylerine yerel yöneticilerin bakış açıları, bütçelerinin özerk olmayışı, toplumdaki eğitimin niteliği, sosyal sorumluluk eksikliği ve STK'larda etkin görev almama gibi nedenler, kent konseylerinin; kent vizyonu ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, yönetim, katılım ve yerellik amaçlarını gerçekleştirmesini olumsuz olarak etkilemektedir.

1. Kent Konseylerinin Kökeni ve Hukuksal Yapısı

Kent konseylerinin kökenini Gündem 21, Yerel Gündem 21 ve Avrupa Kentsel Şartı oluşturmaktadır. Rio Konferansı beş temel belgesinden biri olan Gündem 21, kalkınma ve çevre arasında denge kurulmasını hedefleyen sürdürülebilir kalkınma kavramının yaşama geçirilmesine yönelik, küresel uzlaşmanın ve politik taahhütlerin en üst düzeydeki ifadesi olan bir eylem planıdır. (Sağır, 2003: 29) Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar, 1980 sonrası sürdürülebilir kalkınma modeline sürekli olarak değinmiştir (Güneş ve Baykal, 2010: 24).

Sürdürülebilir kalkınma konusunda Brundtland Raporu'ndan itibaren devam eden oluşum 1992 yılındaki Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda doruk noktaya çıkmış ve 117 devlet başkanının katılımı ile Rio'da sürdürülebilir kalkınma konusu ele alınmış ve bu Konferansın sonunda 800 sayfalık Gündem 21 başlıklı Eylem Planı kabul edilmiştir. Bu eylem planı ile birlikte sürdürülebilir kalkınma 21. yüzyılın ortak hedefi olarak benimsenmiş, Birleşmiş Milletler üyelerince bu hedefe ulaşılmasına yönelik ilkeler ve eylem planları belirtilmiştir (Baykal, 2010: 215).

Hükümetlerin temel aktör olarak yer aldığı Gündem 21'de çok aktörlülük ve küresel ortaklık gibi kavramlar görülmektedir. Ayrıca gönüllü kuruluşlar, sivil toplum ve halkla birlikteliğe önem verilmiştir (Göktürk ve Kavili, 2002: 237-238). Gündem 21'in hedeflerinden biri, "Dünyamızı 21. Yüzyılın tehditlerine karşı korumaktır " (Ökmen ve Görmez, 2009: 109).

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

Gündem 21 başlıklı Eylem Planı uluslararası, ulusal ve yerel olarak çok detaylı bir şekilde ele alınmış, yerel yönetimlere çok büyük önem ve görevler verilerek “Yerel Gündem 21” kavramı getirilmiştir (Baykal, 2010: 217).

Yerel Gündem 21 çalışmaları, 21. Yüzyılın yaşanabilir yerleşimler amaçlı geliştirilen yerel-toplumsal bir işbirliği stratejisidir (Toprak, 2012: 26). Yerel Gündem 21, yeni bir oluşum olarak başlamış, sürdürülebilir kalkınma düşüncesini yerel düzeyde harekete geçirmeyi amaçlamış ve yerel yönetimlerin önderliğinde, sivil toplumun ve diğer kuruluşların, birlikte kendi sorunlarını, önceliklerini saptayarak, kendi bölgeleri için yerel gündem stratejilerini oluşturmaları karara bağlanmıştır (Baykal, 2010: 217). Yerel Gündem 21’lerin, uluslararası platformda katılım esaslı başarılı bir program olduğu kabul edilir (Toprak, 2008: 133). Nitekim katılımın yönetenler ve yönetilenler için sürekli bir eğitim süreci olduğu, katılmanın da devlet ve kişiler için kendini dönüştürmenin ve geliştirmenin yolu olarak kabul edildiği söylenir (Güneş ve Baykal, 2010: 26).

İşleyiş, yapı ve kuruluş amaçlarına göz atıldığında Yerel Gündem 21’lerin yeni yasal düzenlemeyle Kent Konseylerine dönüşen yapılarının, “katılımcı” niteliklerinin olduğu görülmektedir. Yönetişim kavramı ile bağdaştırılmaya çalışılan yeni katılım olguları, Yerel Gündem 21 örneğinde olduğu gibi, uluslararası boyutta da hiyerarşik yönetim anlayışından vazgeçmemekte aksine hiyerarşinin üst noktasını değiştirmektedir (Güneş ve Baykal, 2010: 24).

Türkiye’de Yerel Gündem 21, başarılı bir süreçten geçirmiştir. Bu başarının ardında, kamu kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının katkıları bulunmaktadır. Bunların işbirliğiyle yeni bir karar alma mekanizması geliştirilmesi ve “yerel yönetişim” modeli oluşturulması mümkündür. Bu modelin merkezinde yerel düzeyde katılımın temel aracı olan Kent Konseyleri yer almaktadır. Kentine sahip çıkma, aktif katılım, çözümde ortaklık gibi ilkeler bu modelin temelini oluşturmaktadır. (Emrealp, 2010: 27)

Birleşmiş Milletler tarafından 1992’de Rio de Janeiro’da düzenlenen “Çevre ve Kalkınma Konferansı”nda imzalanan eylem programlarından biri olan Gündem 21 üç ana ve bir tamamlayıcı kısımdan ve 40 bölümden oluşmuştur.

Birinci Kısım: Sosyal ve Ekonomik Boyutlardır. 1994 Kahire Konferansı “Nüfus”, 1995 Kopenhag Konferansı “Yoksullukla Mücadele”, 1996 İstanbul Konferansı “İnsan Yerleşimleri” ele alınmıştır.

İkinci Kısım: Çevre Koruma ve Kaynak Kullanımıdır. Atmosferin korunması, ormansızlaşma ve çölleşme ile mücadele, biyolojik çeşitliliğin korunması, su kaynaklarının korunması ve yönetimi, katı ve sıvı atıkların yönetimi.

Üçüncü Kısım: Temel Grupların Rollerinin Geliştirilmesidir. 1995 Pekin Konferansı; kadınlar, çocuklar, gençler, yerli halk, sivil toplum kuruluşları, özel sektör kuruluşları, sendikalar ve yerel yönetimler.

Dördüncü Kısım: Mali kaynaklar ve düzenekler (mekanizmalar), teknoloji transferi, bilim ve bilginin işlevi, eğitim ve öğretim, uluslararası işbirliği ve uluslararası kurumsal düzenlemelerdir.

Birleşmiş Milletler tarafından 1996'da İstanbul'da düzenlenen Habitat II "İnsan Yerleşimleri Konferansı-Kent Zirvesi"nda yerel yönetimlerde katılımcı demokrasiyi geliştirme amacıyla oluşturulan Yerel Gündem 21'in dayanağı Haziran 1992'de Rio de Janeiro'da toplanan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı Yeryüzü Zirvesi'nde kabul edilen belgelerden biri de "Gündem 21" olmuştur. Bu belgenin 28. bölümü yerel yönetimlerle ilgilidir. Nitekim 28. bölüm "Gündem 21'in desteklenmesinde yerel yönetimlerin girişimleri" başlığını taşımaktadır.

Gündem 21'in 28. bölümünde, yerel yönetimlerin Gündem 21'in desteklemesi ve sürdürülebilir kalkınma sağlanabilmesi için, aktif olarak katılım ve işbirliği içinde olacağı belirtilmiştir. 28. bölüm kısa bir bölüm olarak gözüke de, Gündem 21'de belirtilen 2509 tane hareket planının üçte ikisi yerel yönetimlerin katılımını gerektirir (Baykal, 2010: 217).

Gündem 21'de belirtilen sorun ve çözümlerin çoğu yerel faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple, yerel yönetimlerin sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşmesindeki rolü önemlidir. Yerel yönetimler halkı sürdürülebilir kalkınma konusunda eğitir ve yönlendirir. Sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen yerel düzeydeki çalışmalar, ulusal ve uluslararası alanda olup, bilgi paylaşımı, eğitim ve danışma konusundaki işbirliğini esas alır (Baykal, 2010: 224).

Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Merkezi (Habitat) gibi kuruluşlar, yerel stratejiler üzerine bilgi toplamaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Birleşmiş Milletler Çevre Programı, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Büyük Belediyeler Dünya Birliği, Dünya'nın Büyük Şehirleri Zirvesi ve Birleşmiş Kentler Organizasyonu gibi kuruluşlar yerel strateji konularını desteklemektedir.

Avrupa Birliği üye ülkelerince kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı kent sakinlerine bazı haklar sağlamıştır. Avrupa yerleşimlerinde yaşayan kent sakinleri şu haklara sahiptir (Council of Europe, 1992).

- Güvenlik: Mümkün olduğunca suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan arındırılmış emin ve güvenli bir kent.
- Kirletilmemiş, sağlıklı bir çevre: Hava, gürültü, su ve toprak kirliliği olmayan, doğası ve doğal kaynakları korunan bir çevre.
- İstihdam: Yeterli istihdam olanaklarının yaratılarak, ekonomik kalkınmadan pay alabilme şansının ve kişisel ekonomik özgürlüklerin sağlanması.
- Konut: Mahremiyet ve dokunulmazlığının garanti edildiği, sağlıklı, satın alınabilir, yeterli konut stokunun sağlanması.
- Dolaşım: Toplu taşıma, özel arabalar, yayalar ve bisikletliler gibi tüm yol kullanıcıları arasında, birbirinin hareket kabiliyetini ve dolaşım özgürlüğünü kısıtlamayan uyumlu bir düzenin sağlanması.
- Sağlık: Beden ve ruh sağlığının korunmasına yardımcı çevrenin ve koşulların sağlanması.
- Spor ve dinlenme: Yaş, yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun, her birey için, spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanması.

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

- Kültürlerarası kaynaşma: Geçmişten günümüze, farklı kültürel ve etnik yapıları barındıran toplulukların barış içinde yaşamalarının sağlanması.
- Kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre: Tarihi yapı mirasının duyarlı bir biçimde restorasyonu ve nitelikli çağdaş mimarinin uygulanmasıyla, uyumlu ve güzel fiziksel mekanların yaratılması.
- İşlevlerin uyumu: Yaşama, çalışma, seyahat işlevleri ve sosyal etkinliklerin olabildiğince birbiriyle ilintili olmasının sağlanması.
- Katılım: Çoğulcu demokrasilerde; kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğu kent yönetimlerinde; gereksiz bürokrasiden arındırma, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkelerinin sağlanması.
- Ekonomik kalkınma: Kararlı ve aydın yapıdaki tüm yerel yönetimlerin, doğrudan ve dolaylı olarak ekonomik kalkınmaya katkı konusunda sorumluluk sahibi olması.
- Sürdürülebilir kalkınma: Yerel yönetimlerce ekonomik kalkınma ile çevrenin korunması ilkeleri arasında uzlaşmanın sağlanması.
- Mal ve hizmetler: Erişilebilir, kapsamlı, kaliteli mal ve hizmet sunumunun yerel yönetimi, özel sektör ya da her ikisinin ortaklığıyla sağlanması.
- Doğal zenginlikler ve kaynaklar: Yerel doğal kaynak ve değerlerin; yerel yönetimlerce, akılcı, dikkatli, verimli ve adil bir biçimde, beldeye yaşayanların yararı gözetilerek, korunması ve idaresi.
- Kişisel bütünlük: Bireyin sosyal, kültürel, ahlaki ve ruhsal gelişimine, kişisel refahına yönelik kentsel koşulların oluşturulması.
- Belediyeler arası işbirliği: Kişilerin yaşadıkları beldenin, beldeler arası ya da uluslararası ilişkilerine doğrudan katılma konusunda özgür olmaları ve özendirilmeleri.
- Finansal yapı ve mekanizmalar: Bu deklorasyonda tanımlanan hakların sağlanması için, gerekli mali kaynakları bulma konusunda yerel yönetimlerin yetkili kılınması.
- Eşitlik: Yerel yönetimlerin; tüm bu hakları bütün bireylere cinsiyet, yaş, köken, inanç, sosyal, ekonomik ve politik ayırım gözetmeden, fiziksel veya zihinsel özürlerine bakılmadan; eşit olarak sunulmasını sağlamakta yükümlü olması.

2. Türkiye’de Kent Konseyleri

Kent konseyleri; 1990’ların ortalarından bu yana Türkiye’de uygulamaya konan neoliberal yapısal uyum politikalarının getirdiği mali disiplin, hesap verebilirlik ve şeffaflık söylemlerinin yerel düzeydeki aracıdır (Şahin, 2011: 175). Türkiye’de Kent Konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Kent Konseyi Yönetmeliği’ne dayanarak kurulmuş yapılardır (Toprak, 2010: 239).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde "Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır", ifadeleri yer alır. (Toprak, 2010: 239). Bu kanunla kent konseyi modeli ile yerel demokrasi ve katılımın kurumsallaştırılması ve tabana yayılması açısından önemli bir açılım getirilmiştir (Öner, 2005: 82). Kent konseylerinde esas olan katılım anlayışı, mahalli politikaların oluşturulmasını, hemşerilik hukukunun ve kentlilik bilincinin geliştirilmesini içerir. (Toprak, 2010: 426-433). Bu durumda mahalli politikaların ve düşünce üretimlerinin artırılması söz konusu olacaktır. Belediyenin o belde yaşayanlarıyla, yani hemşehri ile ilişkileri salt biçimsel bir konu değildir. Demokrasiyi güçlendirmek, eksiklerini gidermek, katılımcı birtakım yöntemlerin benimsenmesini ve uygulanmasını sağlamak, sürdürülebilirliği oluşturmak, yerel yönetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırmak, belediyelerin amaçlarını içerir (Çukurçayır, 2000: 27).

5393 sayılı Belediye Kanununun 13. maddesi "hemşehri hukuku" başlığını taşır. 1930 tarihli ilk modern belediye kanunu olan 1580 sayılı belediye kanununda yer alan "her Türk nüfus kütüğüne yerli olarak yazıldığı beldenin hemşehrisidir" tanımı, 5393 sayılı yeni kanunda "herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir" olarak değiştirilerek nüfus kütüğüne kayıtlı olunan yer değil, ikamet edilen yer hemşehri tanımı için temel kriter olarak belirlenmiştir (Toprak, 2010: 426-433).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. maddesi, "hemşehrilerin belediye idaresinin karar ve hizmetlerine iştirak etme haklarının bulunduğunu; bu hakların belediye hizmetlerinden yararlanan kişiler açısından, hizmetin hukuka uygun yürütülüp, yürütülmediği hususunu yargı önüne getirme hakkının" varlığını göstermektedir (Belediye Kanunu, 2005)

Bu yeni düzenlemeyle, hemşehrilerin belediye kararlarına katılmaları ve hizmetlerden yararlanmaları konusunda yenilikler getirilmiştir. Halkın yerel hizmetlere katılımını sağlamak açısından yeni düzenlemeler ile ilgili getirilen yenilik, uzman kişilerin ve sivil toplum kuruluşlarının katılımlarıyla ihtisas komisyonlarının oluşturulmasını sağlamak olmuştur. Stratejik plan hazırlanması aşamasında üniversiteler, meslek odaları, muhtarlar, ilgili sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınması, yerel katılıma ilişkin önemli bir yenilik getirilmiştir (Toprak, 2010: 426-432).

Buradan da anlaşıldığı üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu katılımcı mekanizmaların geliştirilmesi için önemli bir yer tutmaktadır. Kent konseyleri, yerel düzeyde yönetimi gerçekleştirme amacı taşıyan örgütlenmelerdir.

5393 Belediye Kanunu 76 maddesi Kent Konseyinin amacını, yasa, "kent yaşamında, kentin görünümünün ve kenttaşlık bilincinin geliştirilmesi, kentin haklarının korunması, sürekli ve dengeli gelişme, çevre duyarlılığı, toplumsal dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini yaşama geçirme" şeklinde tanımlamaktadır. Kent Konseyini oluşturan

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

kuruluş temsilcileri şunlardır: Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, üniversiteler, ilgili sivil toplum örgütleri, siyasal partiler, kamu kurum ve kuruluşları, mahalle muhtarlarıdır.

Kent Konseyinin çalışmalarının etkili ve verimli yürütülmesi konusunda belediyeler yardım ve destek sağlarlar. Kent Konseyi'nde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınır ve değerlendirilir (Belediye Kanunu, 2005)

Kanundan da anlaşıldığına üzere, kent konseylerinin alacağı kararlar tavsiye niteliğindedir. Kent konseyi kararlarının öneriden öteye geçmemesi ve herhangi bir yaptırımının olmaması, Kent konseyinin çalışmalarına gölge düşürmektedir. Kent konseylerinin bütçesi yoktur, harcama yetkisi de yoktur. Bütçesi, belediyenin bütçesidir. Konferans, seminer, panel yapma, kitap basma gibi harcamalar, Belediyenin harcama kaleminden karşılanmaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere kent konseylerinin oluşturulması konusunda yetki verilmiştir. Kent konseylerinin oluşumu, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'ndaki halkın oluşturduğu meclislere uygunluk içerir. (Çukurçayır ve Eroğlu, 2009: 224-247)

5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesine dayanılarak, Kent Konseyi Yönetmeliği, 8 Ekim 2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete'de çıkarılmıştır. Bu yönetmelik, 6 Haziran 2009 tarih ve 27250 sayılı Resmi Gazete'de bazı maddelerinde değişiklik yapılarak yayınlanmıştır.

Yönetmelikte kent konseyinin görevleri şunlardır:

- Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,
- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

Hüseyin ERKUL, Tan BAYKAL, Hüseyin KARA

- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Yönetmelikte belirtilen çalışma ilkeleri şunlardır:

- YG21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,
- Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,
- Kent vizyonunun ve hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,
- Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,
- Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,
- Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemek (Resmi Gazete 08.10.2006-06.06.2009).

Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre kent konseylerinin amaçları şunlardır:

- Kentin yaşanabilir ve yaşam kalitesini artırıcı bir niteliği kavuşturulması ve kentte yaşayanların kentin tarihi ve kültürel mirasını ve doğal çevresini korumak,
- Sosyal yardımlaşma ve dayanışma duygularını güçlendirmek,
- Sürdürülebilir kalkınma, çevrenin korunması ve buna yönelik bilincin geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- Kamu siyasalarının belirlenmesinde, uygulanmasında ve denetlenmesinde bulunmayı kapsayan katılımı gerçekleştirmek.

Türkiye'de kent konseylerinin hukuken kuruluşu yeni olmakla birlikte hızla yaygınlaşmış ve Türkiye Kent Konseyleri Birliği olarak üst örgütsel yapısını da gerçekleştirmiş ve bu yapı altında birçok çalışma düzenlemiştir. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

Türkiye Kent Konseyleri Birliği İletişim ve İşbirliği Ağı 28-30 Mart 2012, Çanakkale Buluşması Özet Raporu'nda, atölye çalışmaları yapılmıştır. (Türkiye Kent Konseyleri Birliği, 2012) "Yerel Yönetim ve Kent Konseyi İlişkileri", "STK'lar ve Kent Konseyi İlişkileri" ile "Kent Konseyleri Ortak Çalışma Alanları, Kentlilik Bilinci ve Çevre" başlıklı üç atölyede yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre:

"Yerel Yönetim ve Kent Konseyi İlişkileri" başlıklı atölyede yapılan çalışmalarda; Belediye Başkanlarının, Kent Konseylerinin önemi ve kurulması ve sonrasındaki sorumlulukları hakkında bilgilendirilmesi; bütçe ilişkisi ve yönetmeliğin iyileştirilmesi ile hukuk komisyonunun oluşturulmasının belediye ilişkilerinde sorunları azaltacağı belirlenmiştir. Kent Konseylerinin belediyeyle olan ilişkisinde, kendi öznel yapısını koruması ve belediyenin "arka bahçesi" konumunda olmaması vurgulanmıştır.

"STK'lar ve Kent Konseyi İlişkileri" başlıklı atölyede yapılan çalışmalarda; STK'ların Kent Konseyi çalışmalarına katılımı nasıl teşvik edilebilir, STK'ların karar süreçlerine aktif katılımı nasıl geliştirilebilir, STK'ların Kent Konseyleri'ne katılımında uygulama nasıl yapılmalıdır, sürecin başarılı olmasında yönetim şekli nasıl olabilir, STK'ların Kent Konseyleri çalışmalarına katılmalarının önündeki engeller nelerdir şeklinde başlıklar tartışılmıştır. STK ve Kent Konseyi ilişkilerinde STK'ların, daha etkin olabilmesi, STK'ların yapabilirlik değerlerinin Kent Konseyleri açısından dikkatte tutulması gerektiği vurgulanmıştır.

"Kent Konseyleri Ortak Çalışma Alanları, Kentlilik Bilinci ve Çevre" başlıklı atölyede yapılan çalışmalarda; Ortak bilgi ağı kurulumu ve çevrenin öncelikli gündem maddesi olarak kabulü on planda tutulmuştur. Rant ve çıkar ilişkileriyle mücadele edilmesi, Kent Araştırma Merkezleri, Kent Akademileri gibi bir veri merkezi oluşturulması, Kent Arşivleri ve Kent Müzeleri oluşturularak kentlinin paylaşımı sağlanmalıdır. Eylem şeklinde davranışlarla kamuoyu oluşturup siyasilere dikkati çekilmeli, sürdürülebilir kent anlayışının benimsenmesi için çalışmalar yapılmalıdır" şeklinde değerlendirilmedi bulunulmuştur.

Genel Değerlendirme ve Öneriler olarak: Değişik yerel özelliklere sahip kentler arasında farklılıklar olduğu, bunların belirlenmesinin gerektiği, bölge toplantılarının önemi, karar süreçlerine katılım ve yönetime katılımın gerekliliği ifade edilmiştir.

Ayrıca küresel ölçekte yerel yönetimlerin değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını korumayı hedefleyen ve bir dünya teşkilatı olan UCLG-MEWA (Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Ortadoğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı) hakkında UCLG-MEWA ve Kent Konseyleri ilişkilerini belirleyen genel bir değerlendirme, yapılmıştır.

6-7 Mayıs 2011 tarihinde yapılan, Bursa Kent Konseyleri Sempozyumunda Kent Konseylerinin bir demokrasi platformu olması ve düşüncelerin rahatlıkla konuşulabilmesi konusu değerlendirilmiştir.

Türkiye Kent Konseyleri Birliği İletişim ve İşbirliği Ağı Bölgesel Balıkesir Toplantısı Özet Raporu (15 Mayıs 2012) Gündem'inde; Kent Konserleri'nin yerel ve

Hüseyin ERKUL, Tan BAYKAL, Hüseyin KARA

merkezi karar alma süreçlerine katılımından ve katılım sürecinde yaşanan sorunlardan bahsedilmiş, önerilerde bulunulmuştur (Türkiye Kent Konseyleri Birliği, 2012a).

Bu çalışmada yerel ve merkezi yönetimlerde Kent Konseyi'nin farkındalık yarattığı, bu farkındalığın kent hakkında alınacak kararlara katılma süreçlerinde söz sahibi olma durumuna geçilebileceği, yönetmeliğin Kent Konseylerini sınırladığı fakat bu sınırı aşabilecek potansiyellerin Kent Konseylerinde olduğu görüşleri savunulmuştur.

Ayrıca; Kent Konseylerinin bütçesine değinilerek, bütçenin ayrılması durumunda yeni bir kamu kurumu oluşturulmuş olacağına dikkat çekilerek, Kent Konseylerinin sivil kalması gerektiği belirtilmiştir. Belediye bütçesinde Kent Konseylerine ne kadar pay ayrılacağına oransal olarak belirtilmesinin daha rahat hareket edilmesini sağlayacağı ve belediye bütçesine bağlı olmanın bütçenin denetimi açısından daha sağlıklı bir durum yaratacağı belirlenmiştir.

Ortak bir karar olan kent konseylerinin yerel ve merkezi düzeyde karar alma mekanizmalarına katılmalarının şart olduğu, Kent Konseylerinde görev alanların bilinçli bir tutum ve kararlı davranmalarının çok önemli olduğu belirtilmiştir. Kentin sorunları ve önerileri noktasında mahalle meclislerinin çok önemli olduğu ve mahalle meclislerinin kurulmasının bütün kent konseylerinin yapması gereken en önemli konulardan biri olduğuna dikkat çekilmiştir. Ulusal ve ortak konularda ülke konularında Kent Konseylerinin duruma dahil olması ve bunu yaparken de mutlaka üniversitelerin de görüşlerinin alınması gerekliliği değerlendirilmiştir.

En önemli karar mekanizmalarından birinin, il Genel Meclisleri olduğu belirtilerek, sadece belediye meclisi değil, il genel meclisinde de kent konseyleri kararlarının kendi alanlarına giren konuları gündeme alınarak görüşülüp karara bağlanması gibi bir hükmün yer almasının önemli olduğu önerilmiştir.

Ayrıca tüzel kimliğin önemine değinilerek, mevcut yapının tüzel bir hali olmadığı, tüzel bir kimlik olmadan hiçbir şey yapılamayacağı, gerekli olduğunda Kent Konseylerince kullanılacak, Kent Konseylerine hizmet eden herhangi bir resmi ya da sivil veya uluslararası irtibatlanma gerektiği zaman kullanılacak bir kartvizit olması gerekliliği ve bütün Kent Konseylerine aynı düzeyde aynı oranda hizmet edecek bir yapı olduğu ve yine Kent Konseyi Yönetmeliği'nden dolayı İçişleri Bakanlığı, Kadın Meclisinden dolayı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Gençlik Meclisi nedeniyle Gençlik ve Spor Bakanlığı, kalkınma başlığından dolayı Kalkınma Bakanlığıyla kent konseylerinin ilgili olduğu, bu bakanlıklarla bağlantı kurabilmenin tüzel kişiliği gerekli hale getirdiği görüşünde bulunulmuştur. Yine Ortak bir proje gerçekleştirme durumunda, Bakanlık düzeyinde Kalkınma Ajansları ile ilişki kurulamadığı konusunun eksikliği değerlendirilmiştir.

Bir diğer konunun dernekleşme olduğundan hareketle, kurulacak bir dernek çok büyük avantaj elde edileceği ve bu projelerden dernek aracılığı ile Türkiye'de bulunan tüm Kent Konseylerinin faydalanabileceği söylenmiştir.

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

Gaziantep Kent Konseyi'nin de, Kent Konseyi Birliği Derneği'nin kurulmasının gerekliliği düşünceleri, bu görüş paralelindedir. Ayrıca katılımcı illerin işleyiş paylaşımı hakkında, Balıkesir Çanakkale ve Bursa birliktelik göstermişlerdir.

Bütün bu konular Kent Konseylerinin kendi içerisindeki işleyiş sorunlarını ortaya koymak açısından önemlidir. Türkiye Kent Konseyleri Birliği Tekirdağ Bölge Toplantısı 21 Mayıs 2012 tarihinde Tekirdağ'da, Tekirdağ Kent Konseyi'nin ev sahipliğinde yapılan bölgesel toplantıdaki görüşler, Kent Konseylerinin yerel ve merkezi karar alma süreçlerine katılımı ve katılım sorunları ve Kent Konseylerinin işleyiş sorunları" etrafında toplanmıştır.

Kent Konseylerinin Yerel ve Merkezi Karar Alma Süreçlerine Katılımı ve Katılım Sorunları Şunlardır: (Türkiye Kent Konseyleri Birliği, 2012b)

- Kent Konseyleri yerel ve merkezi karar organlarıyla ne kadar işbirliği yapabiliyor ve bu karar organları Kent Konseylerine ne kadar katılabiliyor?
- Kent Konseyleri yerel ve merkezi yönetime, ne kadar Kent Konseyi Genel Kurul'undan çıkmış kararlar götürüyor?
- Kent Konseyleri anlatılmazsa ve tanıtılmazsa kararlara nasıl katılabiliyor? Kent Konseyleri 'ne karar organları soru soruyor mu? şeklindeki sorulara öneri olarak su gorusler yer veriliyor:
- Kent Konseylerine bakış açılarının değişmesi gerekiyor. Pesimist ve teslimiyetçi yaklaşımlarla Kent Konseylerinin karar süreçlerinde yer alması pek mümkün gözüküyor. Kent Konseylerinin karar süreçlerine katılmak isteyip istememeleri bir kere çok önemli görünüyor. Bunu takiben, Kent Konseyleri karar alabiliyorlar mı? Karar almak aynı zamanda sorumluluk yüklenmek demektir ve Kent Konseyleri bu anlamda irade ortaya koymalıdır.
- Karar almanın önemli ayaklarından birisi gündemi, yerel gündemi yakından takip etmektir.
- Kent Konseyleri öncelikle; belediyelerin stratejik eylem plâni süreçlerine katılmalıdır. 1/25.000 ölçekli çevre düzeni plânlama süreçlerine katılmalıdır.
- Kent Konseyleri Kalkınma Ajanslarının program süreçlerine katılmalıdır.
- Kent Konseylerinin yönetim anlayışını iyi anlamaları gerekmektedir. Demokratik bir platform olarak Kent Konseylerini iyi tanımak ve tanıtmak gereklidir. Kent Konseyleri, yönetimi merkezi ve yerel yönetimlerle özel sektör ve STK'larla paylaşmalı ve bu anlamda Kamu yöneticilerine yönetişimi iyi anlatmak, açıklamak gerekmektedir.

Kent Konseylerinin İşleyiş Sorunları Şunlardır:

- Kent Konseyleri; mekân, genel sekreter, sekretarya, ofis araç-gereçlerinin karşılanması bakımından vesayet altındadır. Mali kaynak olarak bulunduğu yerin belediyesine bağımlıdır.
- Kent Konseylerinin tüzel kişiliği ve bağımsız bütçe oluşturma ve kullanma yetkisi yoktur. Bütün Kent Konseylerinin ortak logosu olmalı, o logonun altında ilgili Kent Konseyi yazılmalıdır.
- Kent Konseylerinde farklı uygulamalara son verilip, standart ortak uygulamalara geçilmelidir.
- Kent Konseylerindeki kurul üyelerine huzur hakkı ödenmelidir.
- Genel Kurul Temsilcilerine Kent Gönüllüsü Kartı verilmelidir.

3. Demokrasi, Yerel Yönetimler ve Kent Konseyleri

Demokrasi kavramının yerleşmesi uzun bir süreç almakta, ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre uygulamada farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Batıda yaşanan demokrasi sürecini Türkiye'nin yaşamamış olması ve buna bağlı olarak toplumumuzda demokrasi kültürünün gelişmemiş olması ülkemizde katılımın ya hiç sağlanamaması ya da işlevselliğinden uzak biçimsel bir katılımın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Çünkü yönetime etkin katılım için öncelikle vatandaşlık bilinci oluşmalı, vatandaş olmanın getirdiği hak ve sorumlulukların farkında olunmalıdır (Çevikbaş ve Kaplan, 2011: 35).

Günümüzde demokrasi modernitede olduğu gibi bir siyasal rejim olmanın ötesine geçmiş, bir yaşam biçimi, bir dünyaya bakış haline gelmiştir (Kahraman, Keyman ve Sarıbay, 1999: 9). Bu nedenle demokrasi sadece bir yönetim biçimi değil aynı zamanda bir yaşam biçimidir. Modern devlet artık yerel taleplere, yerel inisiyatiflere, sivil ve mahalli idarelerin taleplerine de duyarlı olmak durumundadır (İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı, 1997: 285).

Kent konseyleri demokrasinin gerçekleşmesi diğer bir deyişle yönetime katılımın bir aracı olmakla birlikte özellikle yerel yönetimlerin karar süreçlerini etkilemede ve yerel demokrasinin oluşturulmasında önemli bir mekanizmadır. Kendi kendini yöneten, etkili, demokratik ve çağdaş bir yerel yönetimi yerine getirmenin temel koşullarından biri, kent yönetimine halkın katılımını mutlaka sağlamaktır (İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı, 1997: 214).

Yerel demokrasi; yerel yönetimlerde katılım, hizmetlerde etkinlik, demokratik uygulamalarla toplumun demokratikleşmesine önemli katkılar sağlar. Yerel demokrasi ulusal ölçekteki demokratik yönetimin temelini oluşturur (Keleş, 2011: 69). Nitekim Türkiye'de sekizinci beş yıllık kalkınma planı (2001-2005) ile katılım ve demokratikleşme konularına önem verildiği görülmüştür (Şahin, 2011: 149).

Kent konseyleri; merkezi yönetimin, yerel yönetimlerin, meslek kuruluşlarının, özel sektörün ve STK'ların ortak akıl anlayışıyla kent sorunlarının

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

belirlendiği, tartışıldığı, çözüm önerileri getirildiği ve uzlaşmanın sağlandığı demokratik yapılardır. Dolayısıyla yerel demokrasinin kurumsallaşması kent konseylerinin işlevselliğine bağlıdır denilebilir.

Yerel yönetim organlarının çalışmalarına halkın katılımını ve denetimini sağlamak için önerilen ve Kanun'da yer alan kent konseyi modeli, yerel demokrasi ve katılımın kurumsallaştırılması ve tabana yayılması açısından önemli bir açılım getirmektedir (Öner, 2005: 82). Demokratik katılımın özendirilmesi, yönetimde etkililiğin sağlanması, toplumsal ve ekonomik gelişmenin hızlandırılması, ulusal birlik ve bütünlüğün korunup geliştirilmesine katkıda bulunulması bu işlevlerden birkaçıdır (Keleş, 2011: 51).

Kent konseyleri; yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin geliştirilmesinde önemli iş payına sahiptirler ve kent konseylerinin çıkış noktası Birleşmiş Milletlerin 1992'de Rio da Janeiro'da düzenlenen "Çevre ve Kalkınma Konferansı"nda imzalanan "Gündem 21" Eylem Programı'dır.

Yerel Gündem 21 hedefleri nedeniyle çevre ve yaşam kalitesinin geliştirilmesi ve yerel demokrasinin geliştirilmesi projesi olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca, Yerel Gündem 21'in temel amacı; STK'ların karar süreçlerine katılması ve karar alıcıları etkileyerek yerel yönetimi gerçekleştirmektir.

Yerel Gündem 21'in uygulandığı kentlerde yerel yönetim temsilcileri, kadın ve gençlik grupları, STK'lar ve iş dünyasının temsilcileri bir araya gelerek kent konseylerini oluşturmuşlardır. Dolayısıyla kent konseyleri yerel düzeyde yönetimi gerçekleştirme amacı taşıyan örgütlenmelerdir.

Türkiye'nin Yerel Gündem 21 ile tanışması Birleşmiş Milletlerin 1996'da İstanbul'da düzenlediği "Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı" ile olmuştur. Habitat II kapsamında yerel yönetimlerin, kendi beldelerine yönelik Yerel Gündem 21'lerini hazırlamaları ve uygulamaları için teşvik edilmeleri sağlanmıştır. Sonuç olarak; yerel yönetimler, kamusal mal ve hizmet üretimi, yerel nitelikteki hizmetlerin sunulması ve demokrasinin gerçekleştirilme aracı olan kamu idareleridir. Diğer bir deyişle yerel yönetimler vatandaşa hizmet sunan en yakın birimlerdir.

Kent konseyleri yerel düzeyde yönetimi gerçekleştirme amacı taşıyan örgütlenmelerdir. Yerel Gündem 21'in uygulandığı kentlerde yerel yönetim temsilcileri, kadın ve gençlik grupları, STK'lar ile iş dünyasının temsilcileri bir araya gelerek kent konseylerini oluşturmuşlardır (Kerman, Altan, Aktel ve Lamba, 2011: 23).

Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin Çanakkale Kent Konseyi ev sahipliğindeki Mart 2012 buluşmasında kent konseylerinin özgür, demokratik olduğu ve hiçbir belediyenin arka bahçesi olmadıklarının altı çizilmiştir (Çanakkale Olay Gazetesi, 30.03.2012: 5).

Yerel yönetimlerin katılımcı bir nitelikte örgütlenmesi ve farklı grupların taleplerine karşı eşit mesafeli bir konumda işlev gören karar alma süreçlerine sahip olması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin katılımcı demokratik bir yapıda

örgütlenmeleri ve sorgulama/diyalog süreçlerine açık bir kamusal alan olarak hareket etmeleri ancak aktif, katılımcı, toplumsal sorunlara duyarlı, erdemli ve demokratik bir vatandaşlık ve bu vatandaşlık ekseninde kurulmuş kentlilik anlayışıyla olasıdır (Kahraman, Keyman ve Sarıbay, 1999: 59).

Yerel yönetimler, vatandaşların yerel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik kararların alındığı ve uygulandığı yerler olması açısından katılımcı demokrasinin kurumsallaşmasına elverişli alanlardır (Öner, 2005: 31).

4. Çanakkale Kent Konseyi

Çanakkale Kent Konseyi 2005 yılında kurulmuştur. Çanakkale Kent Konseyi'nde Kent Konseyleri Yönetmeliği'ne göre yönetsel yapı oluşturulmuş, işleyiş kurumsallaşmış ve çalışma grupları oluşturulmuştur.

Çanakkale Kent Konseyi'nin stratejik yönetimi; planlama (neredeyiz, nereye ulaşmak istiyoruz), organizasyon (görev, yetki ve sorumluluklar, yapısal ilişkiler ve ekip seçimi), yürütme (yetkilendirme, karar verme, takım çalışması, aktif katılım, eğitim ve geliştirme) ve kontrol (performans standartlarını belirleme, sapmaları ölçme ve değerlendirme ve düzeltici önlemler alma) olarak belirlenmiştir.

Çanakkale Kent Konseyi'nin görevi, "Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrlik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak", "Kent yaşamında saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak", "Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımçılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek" ve "Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulmasına katkıda bulunmak" olarak belirlenmiştir. (Çanakkale Kent Konseyi Yönetmeliği, 2009).

Çanakkale Kent Konseyi Yönetmeliği'nde; Kent Konseyi'nin görevleri, çalışma ilkeleri, kent konseyi üyeliği ve organları, genel kurul, yürütme kurulu, kent konseyi başkanı, meclisler ve çalışma grupları ve genel sekreterlik hükümleri düzenlenmiştir (Çanakkale Kent Konseyi Yönetmeliği, 2009).

Çanakkale Kent Konseyi Çalışma Yönergesi'nde; Çanakkale Kent Konseyi'nin amacı, çalışma ilkeleri, görevleri, organları, meclisler (kadın, gençlik, çevre, çocuk ve engelli), çalışma grupları, mali yapı düzenlenmiştir (Çanakkale Kent Konseyi Çalışma Yönergesi, 2011).

Çanakkale Kent Konseyi Kadın Meclisi Yönergesi'nin amacı; kent yaşamında kadınlar için kent vizyonunun ve hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kadının hak ve hukukunun korunması, din, dil, ırk, kültür, sınıf, eğitim ve düşünce farkı gözetmeksizin kent içinde yaşayan tüm kadınların toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamaktır (Çanakkale Kent Konseyi Kadın Meclisi Yönergesi, 2010). Yönergede ayrıca kadın meclisinin oluşumu, görevleri, çalışma ilkeleri, üyelik, organları, genel kurul, yürütme kurulu ve çalışma grupları verilmiştir. Kentteki tüm örgütlü-örgütsüz

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

kadınlara ulaşmayı, kadınların bireysel ve toplumsal etkinliklerinin artırılmasını hedefleyerek, kadınlarla ilgili öncelikli konuların, kentin ortak gündemine taşınması ve karar süreçlerinde kadınların da aktif rol alması Çanakkale Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin temel amacıdır.

Çanakkale Kent Konseyi Çevre Meclisi Yönergesi'nin amacı; çevre değerlerinin, tarihi ve kültürel kaynakların korunması; sürdürülebilir ve ekolojik yaklaşımın kent yönetimi ve politikalarına yansıtılması doğrultusunda çalışmalar yapmaktır (Çanakkale Kent Konseyi Çevre Meclisi Yönergesi, 2011).

Çanakkale Kent Konseyi Çocuk Meclisi Yönergesi'nin amacı; çocukların kent yaşamındaki rolünün güçlendirilmesi, karar süreçlerine katılımı ve toplumsal yarar üretiminde aktif rol almalarını sağlamaktır (Çanakkale Kent Konseyi Çocuk Meclisi Yönergesi, 2012).

Çanakkale Kent Konseyi Engelliler Meclisi Yönergesi'nin amacı; kentli engellinin toplumsal yaşama doğrudan katılımı, sağlık, sosyal bakım, rehabilitasyon ve eğitim ihtiyaçlarının karşılanması ile üretim kapasitelerinin geliştirilmesi için çalışmayı; kentin ve diğer kentlilerin engellilerle birlikte yaşayarak, engelli yaşamının kolaylaştırılmasını ve engellinin toplumsal ve ekonomik yarar üretiminde aktif rol almalarını sağlamaktır (Çanakkale Kent Konseyi Engelliler Meclisi Yönergesi, 2009).

Çanakkale Kent Konseyi Gençlik Meclisi; gençlerin sorunlarının, vizyonlarının, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği, ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik, özgür ortam ve özerk yapıyı ifade etmektedir. Amaç; gençlerin kent yönetimine doğrudan katılımı, söz sahibi olması, karar alma ve uygulama süreçlerinde aktif olarak yer alması, gençlikle ilgili programların teşvik edilmesi ve yaşama geçirilmesinin kolaylaştırılması, gençlik örgütlendirmelerinin güçlendirilmesi ve örgütlenme bilincinin geliştirilmesi, gençler arasında bilgi ve deneyim alışverişinin güçlendirilmesi ve ulusal düzeyde gençlik politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmaktır.

"Kent Eylem Planı" kentin tarih, çevre ve kültürel değerlerinin korunarak yaşatılması; doğal yaşam ortamının bozulmadan yaşam kalitesinin yükselmesi ve kaynakların israf edilmeden doğru bir şekilde kullanılması için hazırlanmıştır (Yavuz, 2006: 3).

Kent Eylem Planı'nda; Çanakkale'yi diğer kentlerden farklı kılan özellikleri öne çıkarıp dünya kentleri ile yarışmasının olanaklarını da oluşturmak üzere kentin gelişmesine öncülük edilmesi, değişen koşullarda yalnızca kent yöneticilerini değil aynı zamanda kentlilerin de kendi geleceklerinin kararını verme sorumluluğu ile karşı karşıya olması kuşaklararası ve kuşaklar içi adalet temelinde Çanakkale'nin doğal, sosyal ve ekonomik gelişimi için ortak bir mutabakatın sağlanması amaçlanmıştır. Kent Eylem Planı hazırlığı için geniş tabanlı, Çanakkale ekonomisi çalışma grubu, Çanakkale kültürel ve sosyal dokusu çalışma grubu, çevre ve altyapı çalışma grupları ve organizasyon şeması (paydaş meclisi, yürütme kurulu,

Hüseyin ERKUL, Tan BAYKAL, Hüseyin KARA

danışman, sekreteryaya, eşgüdüm komitesi, çalışma grupları, plan ve proje destek ekibi ve kent bilgi sistemi) oluşturulmuştur (Çanakkale Kent Eylem Planı, 2009).

Çanakkale kentinin vizyonu “Kentsel değerlerini sürdürülebilir gelişme anlayışıyla bütünleştiren ve planlayan; evrensel değerlerden hareketle katılımcı yerel demokrasi anlayışını benimseyen; geleneğindeki toplumsal çoğulculuk ve barış anlayışını geleceğe taşıyan; ticaret ve hizmet konularında öncü; yerel değerleri geliştiren; üniversite ve bölgesel değerleri destekleyen bir kültür ve turizm kenti” olarak belirlenmiştir (Çanakkale Kent Konseyi Yat Limanı Projesi Çalışma Grubu, 2012).

“Kentsel Gelişim Alanları Çalışma Grubu”nun yayımladığı Sonuç Raporu’nda; mevcut durum analizi yapılmıştır. Bu analizde Çanakkale’nin jeolojik yapısı, yer şekli, iklimi, su kaynağı, yeraltı suyu, Boğaz geçişi, deniz seviyesi, tarımsal toprak kullanımı ve bitki örtüsü irdelenmiştir. Daha sonra odak grup (STK’lar, sendikalar, resmi kurumlar, siyasi partiler, belediye meclisi ve il genel meclisi üyeleri, meslek odaları, ÇOMÜ) toplantıları ve önerileri ile çalışma grubu önerileri verilmiştir (Kentsel Gelişim Alanları Grubu, 2006).

Çanakkale Kent Konseyi 2010 Etkinlik Raporu’nda; aylık olarak yapılan çalışmalar sıralanmış, yayınlar ve çalışma gruplarının sayısal dökümü verilmiştir (Çanakkale Kent Konseyi, 2010).

Çanakkale Kent Konseyi Ekim 2009-Eylül 2011 Çalışma Raporu’nda; aylık olarak yapılan çalışmalar sunulmuş, konulara göre çalışma grupları ile kadın meclisi, gençlik meclisi, engelliler meclisi ve çevre meclisinin alt çalışma grupları verilmiştir. Ayrıca; Çanakkale Kent Konseyi’nin yayınları listelenmiştir (Çanakkale Kent Konseyi, 2011)

Çanakkale Kent Konseyi Yat Limanı Projesi Çalışma Grubu’nun Çanakkale yat limanının doğal ve çevre değerleriyle yeri açısından değerlendirilmesi raporunda ÇED hazırlama tekniği açısından Çanakkale Kent Eylem Planı açısından değerlendirme yapılmıştır. ÇED hazırlama tekniği açısından projenin gerçekleştirilmesi düşünülen ortamın bütün özelliklerinin belirlenmediği belirtilmiştir. Ayrıca, düşünülen projenin planlama, inşaa ve işletme aşamalarında belirlenen ortam özelliklerini nasıl etkileyeceği üzerinde durulmadığına değinilmiştir (Çanakkale Kent Konseyi Yat Limanı Projesi Çalışma Grubu Raporu, 2012).

Çanakkale Kent Konseyi Çocuk Oyun Alanları Çalışma Grubu’nun Çanakkale kentindeki çocuk oyun alanlarının yeterli ve kalite açısından değerlendirilmesi raporundaki amaç; kentteki çocuk oyun alanlarının, çocukların fiziksel, sosyal gelişimine katkı sağlayacak ve yaratıcılıklarını artıracak şekilde geliştirilmesi; sağlıklı, güvenli ve erişilebilir çocuk oyun alanlarının oluşturulmasıdır. Raporda çocuk oyun alanları nicelik olarak yeterli bulunmakla birlikte nitelik olarak yetersiz görülmüştür (Çanakkale Kent Konseyi Çocuk Oyun Alanları Çalışma Grubu (2010).

Çanakkale Kent Konseyi Seramik Şehri Çanakkale Çalışma Grubu’nun hazırladığı Proje Taslağı’nda; Çanakkale Seramik Müzesi’ni kurmak, seramik yarışmaları, konferanslar ve sempozyumlar hazırlamak, seramik atölyeleri kurmak,

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

yayınlar yapmak, web sitesi kurmak, kente seramik kent mobilyaları ve heykeller kazandırmak amaçlanmıştır (Çanakkale Kent Konseyi, 2012: 12).

5. Kent Konseylerinin Sorunları Açısından Çanakkale Kent Konseyi'nin Değerlendirilmesi

Katılım "kamu siyasalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında ve denetlenmesinde yer alma ya da iktidar kullanan kurum ve kişilerin aldıkları kararları etkileme amacına yönelik tüm eylemler"dir (Görmez ve Altınışık, 2011: 38).

Katılımın amacı; karar vericilerin halkın önceliklerini anlaması ve kararlarında yer vermesi, vatandaşların yerel bilgisini kararlara dâhil etmek, seslerini başka yollarla duyuramayan grupların sürece dâhil edilmesi, kamusal kararların meşruluğunun artırılmasıdır (Genç, Özoğuz ve Yılmaz, 2011: 95).

Köseoğlu'na (2011: 333) göre kent konseylerinde katılım uygulamaları açısından ortaya çıkan sorunlar şunlardır:

- Kent konseylerinin toplumsal bilinirliklerinin düşük olması,
- Kent konseylerine katılım düzeyinin düşük olması,
- Kentsel planlama (stratejik planlama) süreçlerinde kent konseylerinin etkin rol alamaması,
- Kent konseylerinin yerel kararlara katılım mekanizması olarak işleyememesi,
- Belediye yönetimi-kent konseyi ilişkilerinde belediye yönetiminin belirleyici olması.

Kent Konseylerinin eksiklikleri; başta Yönetmeliğin de etkisinin olduğu belirtildikten sonra bütçe sorunu, yerel halkın katılım eksikliği ya da projelerinin hemen gerçekleştirilememesi sonucunda şevkinin çabuk kırılması, belediyenin alt kurumu gibi algılanmak, bazı belediyelerle kent konseyleri arasında ilişkinin kopuk, bazılarının ise kent konseylerinin belediyenin kontrolü altında faaliyet gösterme çabasıdır (Kestellioğlu, 2011: 51). Kent konseyinin yürütülmesinde inisiyatifin belediye başkanlarının elinde olması büyük bir sorundur. Oysa yerel düzeyde demokrasinin gerçekleştirilebilmesini sağlamak için yerel halkın, yönetimin hem karar alma sürecine hem de kararların uygulanmasına yönelik denetimine etkin bir biçimde katılımının sağlanması gerekmektedir (Öner, 2005: 54). Dayanışma, aktif katılım, kurumlar arası işbirliği sorunların çözümünde önemli yer tutar (Toprak, 2010a: 26).

Kent konseylerinin yaşadığı sorunlardan bazıları şunlardır: (Erkul, 2012: 8)

- Bütçelerinin belediye bütçelerine dayalı olması,
- Yerel halkın katılımındaki eksiklikler,
- Belediyelerin bir birimi gibi algılanmaları,
- Aldıkları kararların belediye meclislerinde tavsiye niteliği taşıması,

Hüseyin ERKUL, Tan BAYKAL, Hüseyin KARA

- Belediyelerin kent konseylerinden yeterli düzeyde yararlanamamaları,
- Çok aktörlü yönetim anlayışının gerçekleşmemesi,
- Hemşehri hukuku konusundaki yetersizlikler.

Kent Konseylerinin olumsuz etkiler sonucu yaşadığı sorunlar, genellikle Kent Konseylerinin göstermelik bir işlevle sınırlı kaldığı endişesini doğurmaktadır. Kent Konseylerinin sorunlarını sınıflandırdığımız zaman, toplumdaki demokrasi anlayışındaki farklılıklar, mevzuattaki yetersizlikler, kent konseylerine yerel yöneticilerin bakış açıları, bütçelerinin özerk olmayışı, toplumdaki eğitimin niteliği, sosyal sorumluluk eksikliği ve STK'larda etkin görev almama gibi alt başlıklara ayırabiliriz.

Balıkesir, Bursa, Tekirdağ ve Çanakkale'de yapılan Kent Konseyleri bölge toplantılarında görüşülen ve Çanakkale Kent Konseyi'nde de yaşanan sorunlardan bazıları şunlardır:

- Kent Konseylerinin belediyelerin arka bahçesi gibi algılanması,
- STK'ların Kent Konseyi çalışmamalarındaki etkinliklerinin yetersizliği,
- Sürdürülebilir kent anlayışının olmaması,
- Yönetmeliğin Kent Konseylerinin farkındalık yaratma niteliklerini sınırlandırması,
- Kent Konseylerinin bütçelerinin belediye bütçesi içerisindeki paylarının oransal olarak görünmemesi,
- Mahalle Meclisi'nin kurulmamış olması,
- Kent Konseylerinin merkezi ve yerel (özellikle il genel meclisinde) düzeydeki kararlara katılmaması,
- Kent Konseylerinin tüzel kişiliklerinin olmaması.

Tartışma ve Sonuç

Kent Konseyleri her ne kadar hukuki olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre kurulmuş olsalar da belediyelerin bir birimi değildir. Kent konseylerinin işleyişi Yönetmelikle düzenlenmiştir ve ayrı bir örgütlenmedir. Dolayısıyla Kent Konseylerinin tıpkı Kalkınma Ajansları gibi ayrı bir yasası ve bütçesi olmalıdır. Diğer bir deyişle Kent Konseylerinin tüzel kişiliği olmalıdır.

Kent Konseyleri katılım sorunu yaşamaktadır. Bunun nedeni demokrasi anlayışının hatta tanımının kişiden kişiye değişmesi ve herkesin kendine göre bir demokrasi tanımının olmasıdır. Demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesi bir süreç gerektirir. Ayrıca, demokrasinin başta aile içerisinde uygulanması ve davranışa dönüşmesi gerekir. Demokratik davranışlar ailede ve okulda verilmeden katılımın tam gerçekleşmesi beklenemez.

Kent Konseylerinin algılanışı belediye başkanı ve aday olduğu siyasi partiye göre değişmektedir. Bazı belediye başkanları Kent Konseylerini belediyenin birimi

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

gibi görmektedirler. Ayrıca Kent Konseyleri, belediye başkanının beklentileri doğrultusunda kararlar alıp çalışmalar yapıyorsa Kent Konseyleri verimli olarak değerlendirilmektedir. Bunun tersi gerçekleşiyorsa Kent Konseyleri yok sayılmaktadır. (Erkul, 2010: 60)

Sonsöz olarak; Kent Konseyleri yurttaşların yönetime ve kararlara katılmaları açısından önemlidir. Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, meslek ve sivil toplum kuruluşlarının, kent problemlerinin çözümlenmesinde, ortak aklın ve uzlaşmanın esas alındığı demokratik yapıları oluşturur.

Dolayısıyla Kent Konseyleri Kanunu bir an önce çıkarılmalı, Kent Konseyi başkanları Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisinin doğal üyesi olmalı ve aldıkları kararlar da Belediye Meclislerinde ve İl Genel Meclislerinde zorunlu olarak gündeme alınmalıdır. Çanakkale Kent Konseyinde yaşanan sorunların Türkiye'deki diğer Kent Konseylerinde yaşanan sorunlarla özdeş olduğu yapılan araştırmada görülmektedir.

Kaynakça

Baykal, T. (2010). "Gündem 21 ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Uygulamaları", *Kamu Yönetimi Araştırmaları: Türkiye ve ABD'den Örneklerle Çevre, Kent ve Kent Yönetim*. (Ed: H. Erkul ve T. Baykal). Ankara: Kaya Yayınları.

Belediye Kanunu (2005). Kanun No. 5393, Kabul Tarihi: 3/7/2005, Resmi Gazete Tarihi:13/07/2005

Çanakkale Kent Eylem Plan (2009). Çanakkale Kent Konseyi Yayını, Yayın No: 8, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi (2012). "Seramik Şehri Çanakkale", Çanakkale Kent Konseyi Yayını, Yayın No: 28, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi Çalışma Yönergesi (2011). Çanakkale Kent Konseyi Yayınları, Yayın No: 25, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi Çevre Meclisi Yönergesi (2011). Çanakkale Kent Konseyi Yayınları, Yayın No: 23, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi Çocuk Meclisi Yönergesi (2012). Çanakkale Kent Konseyi Yayınları, Yayın No: 27, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi Çocuk Oyun Alanları Çalışma Grubu (2010). Çanakkale Kentindeki Çocuk Oyun Alanlarının Yeterlik ve Kalite Açısından Değerlendirilmesi Özet Raporu, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi Engelliler Meclisi Yönergesi (2009). Çanakkale Kent Konseyi Yayınları, Yayın No: 18, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi Kadın Meclisi Yönergesi (2010). Çanakkale Kent Konseyi Yayınları, Yayın No: 19, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi Yat Limanı Projesi Çalışma Grubu (2012). Çanakkale Yat Limanının Doğal ve Çevre Değerleriyle Yeri Açısından Değerlendirilmesi, Özet Raporu, Çanakkale.

Çanakkale Kent Konseyi Yönetmeliği (2009). Çanakkale Kent Konseyi Yayını, Yayın No: 16, Çanakkale.

Hüseyin ERKUL, Tan BAYKAL, Hüseyin KARA

- Çanakkale Kent Konseyi (2010). "1 Ocak-31 Aralık 2010 Etkinlik Raporu", Çanakkale Kent Konseyi Yayını,
- Çanakkale Kent Konseyi (2011). "Ekim 2009-Eylül 2011 Çalışma Raporu", Çanakkale Kent Konseyi Yayını, Yayın No: 26
- Çanakkale Olay Gazetesi, "Çanakkale'den Demokrasi Mesajı Verildi, 30.03.2012, s.5
- Çevikbaş, R. & Kaplan, I. (2011). "Belediyelerde Demokrasinin Tabana Yayılması: Kent Konseyi Mekanizması, *İller ve Belediyeler Dergisi*, Türkiye Belediyeler Birliği Yayını, Sayı: 759, Ankara.
- Council of Europe (1992). The European Urban Charter. Strasbourg <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=887405&Site=COE>, Erişim: 13.01.2013
- Çukurçayır, A. (2000). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*. Ankara: Yargı Yay.
- Çukurçayır, A., & Eroğlu, T. (2009). "Kent Yönetiminde Demokratik Bir Açılım Olarak Kent Konseyleri", *Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları*,(Ed: K. Görmez ve M. Ökmen), Beta Yayın, İstanbul, ss.224-247
- Emrealp, S. (2010). *Türkiye'nin Katılımcı Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı: Kent Konseyleri*, UCLGMEWA, İstanbul.
- Erkul, H. (2010). *Türkiye'de Yerel Yönetimler*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Erkul, H. (2012). "Demokrasi ve Kent Konseyleri", *Gökçeada Gazetesi*, 16.01.2012
- Genç, F.N., Özoğuz, B. & Yılmaz, M. (2011). "Yönetişim Yaklaşımı ve Farklı Katılım Yöntemleri", *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Kent Konseyleri Sempozyumu 6-7 Mayıs 2011, Bursa.
- Göktürk, A. & Kavili, S. (2002). "Yerel Gündem 21 ve Katılım". (Ed: B.A.Güler, F. Kartal ve A. Sabuktay), *Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri* Ankara: TODAİE.
- Görmez, K. & Altınışik, U. H.(2011). "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri", *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Kent Konseyleri Sempozyumu 6-7 Mayıs 2011, Bursa.
- Güneş, M. ve Baykal, T. (2010). "1980 Sonrası Dönüşümün Yerele Etkisi: Yeni Yerel Katılım Biçimlerinin Genel Bir Eleştirisi", *Toplum ve Demokrasi*.
- Kahraman, H.B., Keyman, E.F., Sarıbay, A.Y. (1999). *Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan ve Yerel Yönetim*. İstanbul: Demokrasi Kitaplığı Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi [WALD].
- Keleş, R.(2011). *Yerel Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınları.
- Kentsel Gelişim Alanları Çalışma Grubu (2006). "Kentsel Gelişim Alanları Çalışma Grubu Sonuç Raporu Özeti". Çanakkale: Çanakkale Kent Konseyi Yayını.
- Kerman, U., Altan, Y., Aktel, M., & Lamba, M. (2011). "Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri", *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Kent Konseyleri Sempozyumu 6-7 Mayıs 2011, Bursa.
- Kestellioğlu, G. (2011). "Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği", *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Kent Konseyleri Sempozyumu 6-7 Mayıs 2011, Bursa.

*Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme:
Çanakkale Kent Konseyi Örneği*

Köseoğlu, Ö. (2011). "Kent Konseyleri: Müzakereci Demokrasi İçin Bir Fırsat mı?", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kent Konseyleri Sempozyumu 6-7 Mayıs 2011, Bursa.

Ökmen, M. & Görmez, K. (2009). "Türkiye'de Yerel Gündem 21 ve Yerel Yönetişim Uygulamaları". (Ed: K. Görmez ve M. Ökmen.), Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Küresel, Bölgesel ve Yerel Perspektifler, İstanbul: Beta.

Öner, Ş. (2005). "Katılımcı Demokrasi açısından Belediye Kanunu", Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-1: Reform (Ed.: H. Özgür, M. Köşecik), Nobel Yay. Resmi Gazete (08.10.2006). "Kent Konseyi Yönetmeliği", Sayı: 26313, Değişiklik (06.06.2009), Sayı: 27250.

Sağır, M. (2003). "Küreselleşme Süreci ve Siyasal Katılımda. Yeni Arayışlar: Yerel Gündem 21 Antalya. Kent Konseyi Kadın Meclisi". *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 12, (4): 28-41.

Şahin, S. Z. (2011). "Kent Konseylerinin Katılımcı Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir Değerlendirme: Ankara Örneği", Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kent Konseyleri Sempozyumu 6-7 Mayıs 2011, Bursa.

Şahin, Y. (2011). *Kentleşme Politikası*. Trabzon: Murathan Yayınevi.

Toprak, Z. (2008). *Kent Yönetimi ve Politikası*. İzmir: Birleşik Matbaa.

Toprak, Z. (2010). *Yerel Yönetimler*. İzmir: Birleşik Matbaa.

Toprak, Z. (2010a). "Türkiye'de Yerel Yönetimler-Yapılanma Merkez –Yerel Yönetim İlişkileri". Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, s.26

Toprak, Z. (2012). *Çevre Yönetimi ve Politikası*. İzmir: Birleşik Matbaa.

Türkiye Kent Konseyleri Birliği (2012). "Çanakkale Buluşması Özet Raporu", 28-30 Mart 2012, <http://www.kentkonseyleribirliigi.org/index.php/component/content/article/1-son-haberler/55-28-30-mart-2012-canakkale-bulumas-ozet-raporu>, (Erişim: 16.01.2013)

Türkiye Kent Konseyleri Birliği (2012a). "Bölgesel Balıkesir Toplantısı Özet Raporu", 15 Mayıs 2012, <http://www.kentkonseyleribirliigi.org/index.php/component/content/article/1-son-haberler/58-kent-konseyleri-birlii-3-doenem-1-boelgesel-toplants-balkesir-ozet-raporu> (Erişim: 16.01.2013)

Türkiye Kent Konseyleri Birliği (2012b). "Tekirdağ Özet Raporu", 21 Mayıs 2012. <http://www.kentkonseyleribirliigi.org/index.php/component/content/article/1-son-haberler/56-kent-konseyleri-birlii-3-doenem-2-boelgesel-toplants-tekirda-ozet-raporu>, (Erişim: 16.01.2013)

İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı (1997). *Habitat II Kent Zirvesi İstanbul 96*. İstanbul: İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları.

Yavuz, S. (2006). "Çanakkale Kent Konseyi Yürütme Kurulu 2006 Yılı Faaliyet Raporu". Çanakkale Kent Konseyi Yayını